

SINESTE ARAZOIZKOAGOA DA

1.- Bere hasteetatik filosofia, gizonaren egiaren aldeko maitasuna, okupatu da kosmos honen konprenitzeaz, eta ezagutu den konprenitze lehenetarik izan da kosmos hau igarotzea dela, igarotze etengabea, ematen duelarik amaierarik gabea dela, ez hasterik ez amaierarik. Eta postura hori honela laburbiltzen ahal da: dena igarotzea da, ezer ez da geratzen. Eta horri, nahiz eta ez duen ezer konpontzen, zirkularidadean erortzen delako, eta lehen galderaren formulazio berbera da, horri, jarraituz, deitu izan zaio filosofia perennea. Baina hor geratzea, erran dut arestian, lehen galderan geratzea da, eta galdetzen diogu geure buruari ea nola demontre konprenitzen ahal den kosmos hau.

2.- Idatz liburu-dendan erosi dut liburu bat, idazlea Maritain famatua da, tomismoaren defentsari modernoa, titulu honekin: “tres reformadores, Lutero, Descartes, Rousseau”. Eta irakurtzen hasi naiz eta hitz hauekin topo egin dut: “ No hablo de Kant, que se halla en la confluencia de las corrientes espirituales originadas en estos tres hombres, y que creo, si es licito afirmarlo, como la armadura escolastica del pensamiento moderno.”. Nik badut Kanten gainean hitz egiten, irakurlerik badut horrek badaki, eta irakurlerik ez badut Espiritu Santuak badaki, horrek nire “habildade” guztiak ezagutzen ditu, eta bromaz aparte erran behar dut ni gehienbat filosofian zentratzen naizela, eta hortik nik bai hitz egitea Kanti buruz.

Nik ere pensatzen dut filosofiaren arloan Kant dela modernidadearen aita nagusia. Galdetzen duelarik ea posible diren

juizio sintetikoak a priori, ikasiz gero bere sakontasun osoz ahal dela zer egiten duen galdera horrekin ikasi egiten da galdera horri ematen zaion erantzuna erabakigarria dela gero ezagutzeko zer bide hartuko duen filosofiaren historiak. Niretzat bi aukera dira daudenak jokoan, edo filosofia naturaletik erantzuten da ezin direla juizio horiek, eta materialismo hutsean erortzen da (ez litzateke lehen aldia humanidadearen historian) edo Errebelazioaren historian ageri diren fenomeno sobrenaturalak aintzat hartzen dira, eta afirmatzen da ezen personaje historiko batendako badirela posible halako juizioak egitea, eta zehaztasun perfektuaz gainera, eta orduan, a priori-tasunak duen ezagutza unibertsalaren seinalatzea aintzat hartuz, orduan tomismoa ikaragarri indartua ateratzen da, hau da, filosofia kristaua, eta hortik nagusitzen da filosofiaren historian, historia modernoa barne.

Nik dakidala inork ez du egin nik egiten dudana, Kanten galdera zentral hori kontuan hartuta, nik egiten dudana jiroa, hau da, galdera hari baiezkoko batekin erantzutea, eta ez nik ahal dudalako, eskatu egingo lidakete demostrazio bat eta orduan nire burugabetasuna agerian geratuko litzateke, baizik eta personaje historiko bat deskubritu dudalako, nire ikerketetan, bazituenak egiten eta mordo gainera egin zituen, eskrituren arabera, eta eskriturei jaramon egiten badiegu, jakina. Zeren dena mitologia bada, batek sarritan erraten didan moduan, orduan positibisten jokoan erortzen gara, azkenik jausiz materialismo zientifikoan, zientifismo materialistan.

3.- Topatu egin dut beste aipamen mamitsu bat Kanten gainean Maritainen liburu horretan, honela dio: "También Kant dira: debo suprimir el saber para dar lugar a la creencia". Kantendako filosofia alde bat laga behar da fededun egiteko, zeren beraren filosofiak ondo argi erakusten baitu metafisika ezinezkoa dela, eta metafisikaz hitz egiten dugularik erran nahi dugu kristautasun osoa oinarritzen duen sobrenaturalismoa.

Halakorik ez da ikasten filosofiatik, edo hobe erranda, filosofia naturaletik.

Baina ezagutza alde bat lagatzen bada zerena da fedea?. Garbi dago ezen ezin dela izan fede garbia, san Pedrok aholkatzen zuen gertu egon behar ginela fededunok gure fedearen arrazoia emateko, baina arrazoirik gabea baldin bada gure fedea, permititzen bazait, orduan ez dugu arrazoirik, juizio gabeko fedea da ere, eta hor erotzat ere hartzen ahal gaituzte. European, arrazoi gabeko fedea, badaude bultzatzen dutenak, Hegel izan daiteke bat, eta Mayor Orejari nik badiot entzun ezen humanismo kristaua defendatzen ahal dela fedegabeko postu-retatik, gure kulturaren parte inportantea baita, omen. Nik, ordea, hor perbertsio handia ikasten dut, zeren funtsean halakoak materialista ateoak baitira, kontzientzia moral eskasekoak, komenentzien arabera.

4.- Pensatzen igarotzen dut nire denbora, eta gaur pensatu dut nola filosofia naturaletik joanez oso emaitza zoragarriak lortu direla filosofiaren historian, eta garapenik emankorra santo Tomas Aquinokoak desarroilatu zuen duda barik, nik lorpena irudikatu egiten dut lau kausen teoriarekin, kausa materiala, kausa formala, kausa efizientea eta kausa finala. Zerua ere ikutu egiten dugu filosofia naturaletik joanez, Socrates, Platon, Aristoteles eta eskolastikaren bururapena den tomismoa, filosofia kristauaren erreferente goren. Harek bai zuela idazten argitasunaz, haren aldean nire estiloa pobrea da eta antojadizoa, miserablea, harek latin admirablean nik nire euskara maitean. Baina ni mende batzu geroago iritsi nintzen mundu honetara, eta ezagutu dut Tomasek ezagutu ez zuena, hala nola nominalismoa. Badirudi ezin ederragoa bada ere, filosofia teorikoaren harri bizi bat, azkenik dena ilusio bat besterik izan daitekeela, kausa formalan definizioak ematen du esentziaren berri, nire arimaren berri, baina hori izendatzea besterik ez daiteke, eta ondorioz materialismoan erortzen ahal gara. Gero datorkigu Kant bere galdera famatuarekin, nik hainbeste buel-

ta ematen dizkiodana, eta filosofia naturaletik ez da juizio sintetikorik a priori antzematen inon ez inoiz. Baina ikasten bada Jesusek bazituela egiten juizio klase horiek, signoak dira, orduan Harek bazuen metafisikaren berri, filosofia naturala baino gorago dagoen kosmos baten berri, ez dagoena kosmos honetan, eta halako juizioen a prioritasunak erakusten digu badagoela ezagutza unibertsalik, kosmos honetan ez baina bai beste kosmos goragoko horretan, inbisiblea zaigu baina ezagutza unibertsalaren esistentziak jaso egiten du eskolastikaren hoberena, tomismoa, eta egiazkoa dela erakusten digu. Ez dira izenak bakarrik, gure definizioak gure esentziaz hitz egiten du, eta badago esentzia horren ezagutza unibertsalik beste kosmos batean, Zeruetako Erresuman.

5.- Filosofiako profesore profesional batek, agian, esan diezadake oker nabilela, juizio sintetiko bat a priori ez dela mirari baten definizioa, baina nik erantzuten ahal diot hortik edo oso antzerako demostraziobideetatik datorkeela fedearen zimentatzea filosofiatik. Estudiante atrebidu honek ez du ikasten bere hanka sartuetan arrazoi nahikorik bere fedebidea hausteko. Izatekotan berak jorratutako demostraziobidea pobrea da, eta inauguratzen du demostraziobide bat oparoagoa, fedea oraindik zimentatzen duena harri gogorragoetan.

Roman Garmendia